

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto*

Collared dove

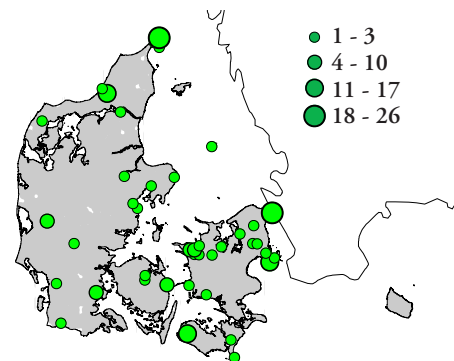
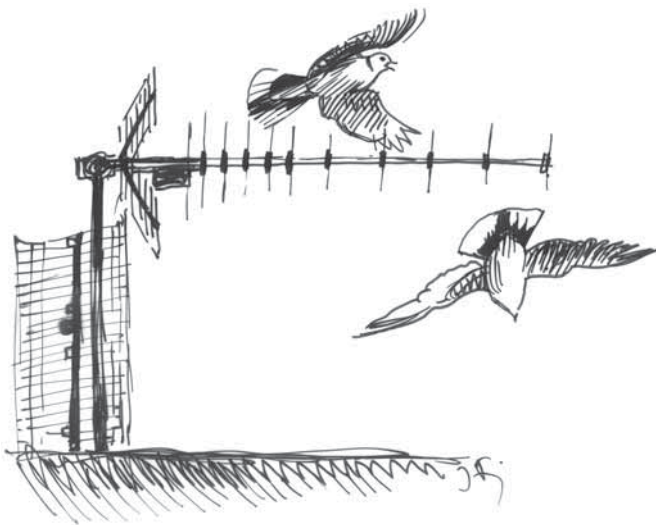

Fig. 2. Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96).

Tyrkerduen er en relativt ny ynglefugl, både i Danmark og i Europa (Løppenthin 1967, Hagemejjer & Blair 1997). Omkring år 1900 var arten udbredt fra Burma i øst til Irak i vest, og tidligt i det 20. århundrede blev den konstateret første gang i Europa. Fra Tyrkiet spredtes arten via Balkanhalvøen mod nord og vest, og den slog sig ned som ynglefugl i Danmark omkring 1950 (Løppenthin 1967). Tyrkerduen er i dag almindelig i hele Europa, og den anses for overvejende at være standfugl. I Danmark yngler tyrkerduen over hele landet og er en udpræget by- og landsbyfugl. Yngletætheden er særlig høj

omkring de større byer, og tætheden er generelt størst på Sjælland og i Nordvestjylland.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev den første tyrkerdue ringmærket i 1952. Til dato er i alt 4.188 fugle ringmærket. Flest fugle blev mærket i slutningen af 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne (fig. 4). I alt er 174 tyrkerduer genmeldt, heraf 12 (7%) mærket som redeunger. De genmeldte fugle stammer primært fra mærkninger udført i landets østlige egne samt i Nordjylland (fig. 2). Tyrkerduen er både mærket og genmeldt gennem

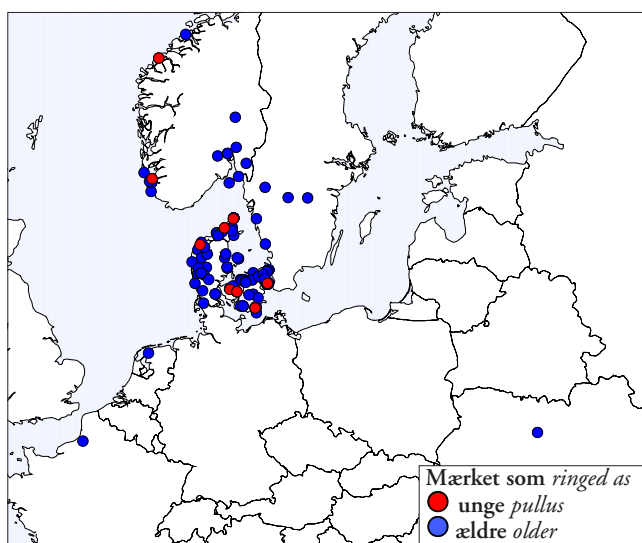

Fig. 1. Samtlige genfund af tyrkerdue ringmærket i Danmark (n=181). All recoveries of collared dove ringed in Denmark (n=181).

Fakta Facts

Mærkninger *Birds ringed* 4.188

Genmeldinger

Recoveries

Antal genmeldinger *No. of recoveries* 181

-heraf uden for Danmark *Recovered abroad* 29 (16%)

Antal fugle *No. of individuals* 174

-heraf mærket som unger *Ringed as chicks* 12 (7%)

Genmeldingsandel *Proportion recovered* 4,2%

Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark

Ringed abroad and recovered in Denmark 50

Ekstremer

Extremes

Højeste alder *Oldest bird* 11 år 4 mdr.

Længste afstand *Longest dist.* Ukraine *Ukraine* 1.462 km

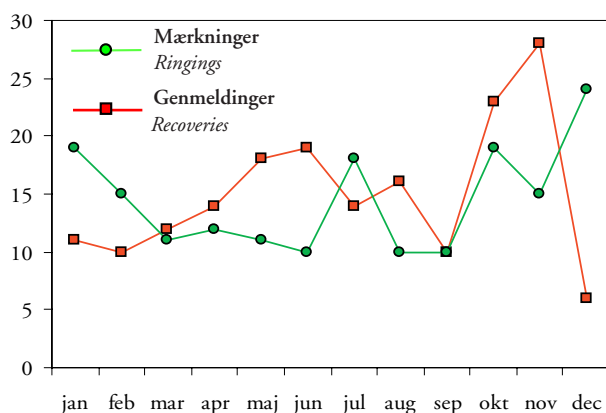

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af tyrkerdue. Month of ringing and recovery for recovered collared doves.

hele året (fig. 3). I Danmark er der genfundet 50 tyrkerduer, mærket i udlandet.

Træk og overvintring

I alt 122 af 181 genfund er gjort mindre end 10 km fra mærkningsstedet. Resten (33%) er fundet så langt fra mærkningsstedet, at der sandsynligvis ikke blot er tale om daglige strejfbewægelser.

Langt hovedparten af tyrkerduerne bliver i landet hele året, men genmeldingerne giver indtryk af, at de kan strejfe en del omkring. Observationer fra både Skagen, Christiansø og Helgoland viser, at spredningen er størst i maj og juni (Vauk 1972, Olsen 1992, Lausten & Lyngs 2004), og der er formodentlig tale om spredning af etårige fugle (Cramp 1985). Som følge af denne spredning bringes danske ynglefugle til vore nabolande og omvendt. Således

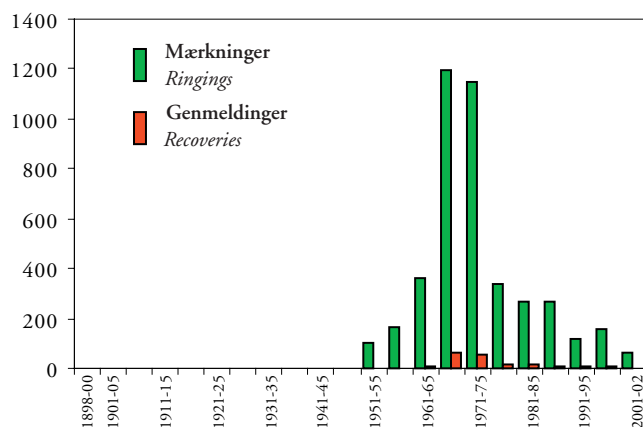

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for tyrkerdue ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of collared dove ringed in Denmark.

er en del fugle, der er mærket i Malmö-området i Sverige, Holland og Belgien samt på Helgoland, efterfølgende genfundet i Danmark, primært vest for Storebælt (fig. 6). Desuden er flere norske tyrkerduer mærket i Danmark i bl.a. vinterperioden (fig. 1). Tyrkerduerne er tilsyneladende ikke særlig trofaste over for deres vinterkvarter, idet fugle, der er set i Danmark om vinteren, en anden vinter er set i enten Norge, Sverige, Holland eller Belgien.

Enkelte af de danskmærkede tyrkerduer har tilbagelagt længere afstande mod sydvest eller sydøst (fig. 5). En fugl mærket som ungfugl i Nordjylland 4. november 1972 blev således skudt i Ukraine 20. oktober 1978. En anden blev ringmærket ved Skagen 10. november 1962 og genfundet i Nordvestfrankrig i januar 1963.

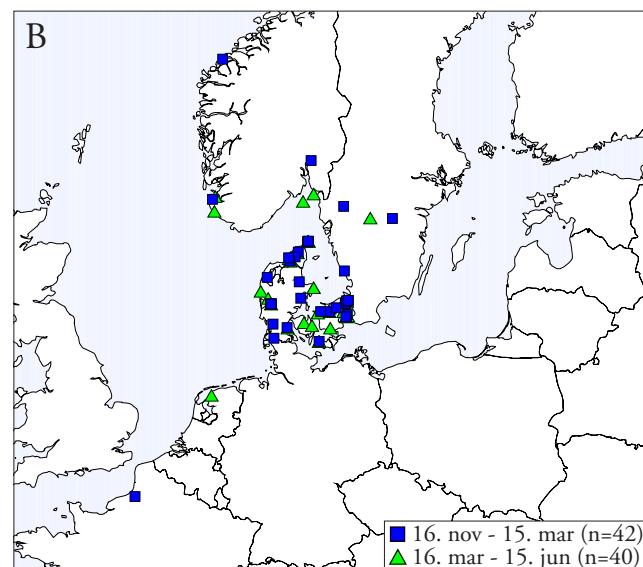
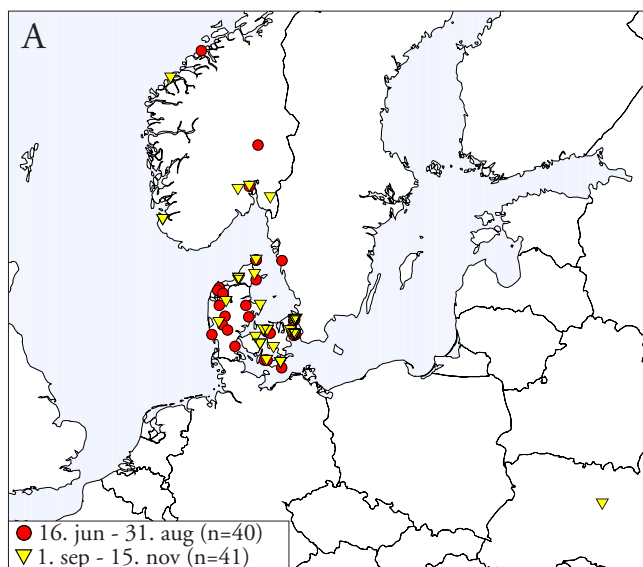

Fig. 5. Tyrkerduer ringmærket i Danmark og genmeldt i A) yngletiden og efterårsperioden og B) vinter- og forårsperioden. Collared dove ringed in Denmark and recovered during A) breeding season and autumn and B) winter and spring.

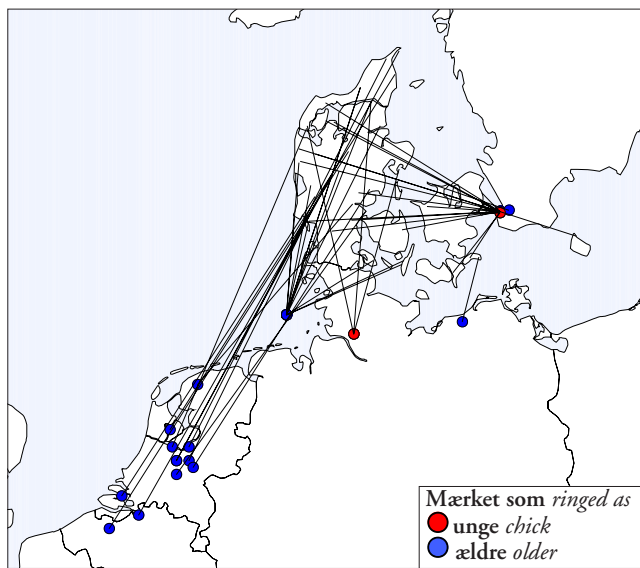

Fig. 6. Mærkningslokaliteter forbundet til genfundningslokaliteter for tyrkerdue mærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=50). Ringing locations connected to recovery sites for collared dove ringed abroad and recovered in Denmark (n=50).

Man formoder, at artens spredning i Europa er foregået ved, at ungfugle har spredt sig bort fra yngleområdet og dermed koloniseret nye områder (Cramp 1985). Således er enkelte af de fugle, som er genfundet i Norge, unge fugle i deres første leveår. Det danske materiale alene er dog for sparsomt til at konkludere, at unge fugle har en større spredningstendens end ældre. Da koloniseringen af Europa var på sit højeste, foregik den i en nordvestlig retning. Den nordvestgående spredningstendens voksede i flere generationer, og spredningsafstanden blev gradvis længere og længere, indtil arten nåede Nordsøen (Kasperek 1996). Efter 1970 er spredningsafstanden blevet mindre, og man har ikke på baggrund af det samlede europæiske ringmærkningsmateriale kunnet påvise nogen foretrukken spredningsretning (Kasperek 1996). Den gennemsnitlige afstand mellem mærknings- og genmeldingslokalitet for døde danskmerkede tyrkerduer var i 1950'erne og 1960'erne 187 km (0-1.046 km, n=41), i 1970'erne 78 km (0-1.462 km, n=78) og i 1980'erne og 1990'erne 26 km (0-274, n=28). Det danske ringmærkningsmateriale viser således samme tendens til, at sprednings-afstanden er aftaget med tiden.

Genmeldings- og dødsårsager

Til og med 1971 var tyrkerduen totalfredet i Danmark, men herefter blev der indført jagttid på arten pga. dens voldsomme vækst og et stigende antal klager, bl.a. over den monotone kurren (Fog 1979). I dag nedlægges

der årligt ca. 8.000 tyrkerduer i Danmark (Asferg 2002).

Den mest almindelige kendte dødsårsag for de danskmerkede tyrkerduer er jagt (fig. 7). Før indførelsen af jagttiden i november 1971 var tre fugle fundet døde, formodentlig skudt. Efter 1971 er 24% af de indrapporterede fugle døde som følge af jagt. 9% af de gemeldte tyrkerduer er døde i trafikken, 6% efter kollision med højspændingsledninger, 4% er dræbt af katte, mens 7% døde på anden vis. For 59% vedkommende er dødsårsagen ukendt. Den ældste danskmerkede tyrkerdue blev 11 år og 4 mdr.

English summary

The collared dove first bred in Denmark in 1950 and today it is common all over the country. The first collared dove ringed in Denmark was in 1952, with the majority ringed in the late 1960s and early 1970s. Most of the recovered birds were ringed in the eastern parts of the country and in northern Jutland. Only 7% were ringed as chicks.

Most of the birds have been recovered less than 10 km from the ringing site. The recoveries show that most collared doves remain in Denmark all year round. A few Danish birds have, however, migrated/dispersed to Norway and Sweden and even to the Ukraine and northwest France. Some Danish birds have been recovered in Norway in their first year of life. Norwegian birds have been recovered in Denmark during winter, but the recoveries do not indicate faithfulness to the wintering sites, since birds ringed in Denmark during winter have in later winters been recovered in Norway, Sweden, the Netherlands or Belgium. In the 1950s and '60s the mean distance between ringing and recovery site (of dead birds) was 187 km, in the 1970s 78 km, and in the 1980s and 1990s 26 km.

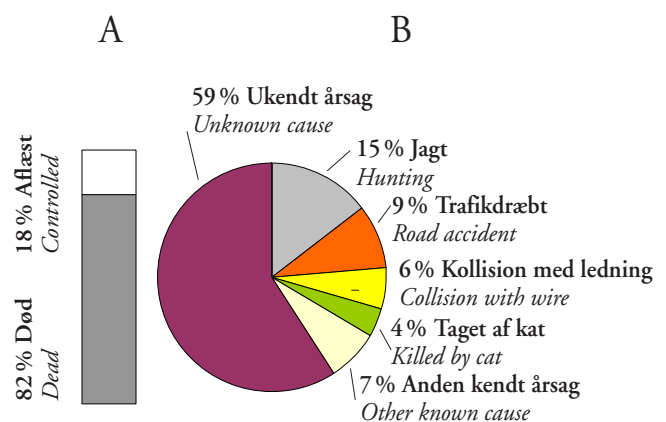

Fig. 7. A) Genmeldingsårsager (n=181) og B) dødsårsager (n=149) for tyrkerdue ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=181) and B) cause of death (n=149) for collared dove ringed in Denmark.